

بررسی وضعیت موجود نشریه‌های علمی دانشگاه شهید بهشتی

بر اساس استانداردهای نشر مؤسسه بین‌المللی ایزو

امیررضا اصنافی*، محمدرضا شکاری**

دریافت: ۹۴/۰۵/۲۹

پذیرش: ۹۴/۱۱/۱۸

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر بررسی وضعیت موجود نشریات علمی دانشگاه شهید بهشتی بر اساس استانداردهای نشر مؤسسه بین‌المللی ایزو است.

روش‌شناسی: روش پژوهش پیمایشی و از نوع توصیفی است. ابزار پژوهش سیاهه‌ای است شامل ۷ بعد، ۱۷ مؤلفه و ۸۸ فقره اطلاعاتی که توسط پژوهشگران از استانداردهای مختلف مؤسسه ایزو در حوزه نشر گردآوری شده است. جامعه پژوهش تمامی نشریات علمی دانشگاه شهید بهشتی به تعداد ۲۶ عنوان است.

یافته‌ها: نشریات علمی دانشگاه شهید بهشتی، در بعد وضعیت نمایه در سطح نامطلوب، وضعیت فهرست مندرجات در سطح متوسط و در ابعاد وضعیت عنوان و جلد، وضعیت اطلاعات شناسایی و صفحه‌آرایی، وضعیت شماره‌گذاری، وضعیت ساختار مقالات و وضعیت جداول، تصاویر و نمودارها در سطح مطلوبی می‌باشند. در مجموع، نشریات مورد بررسی از نظر هم‌خوانی با استانداردهای نشر ایزو در سطح مطلوبی یعنی ۷۹/۱۲ درصد قرار دارند.

نتیجه‌گیری: پژوهش حاضر را می‌توان از نخستین مطالعات صورت‌گرفته در جهت شناسایی وضعیت نشریات علمی یک دانشگاه در داخل کشور از لحاظ تبعیت با استانداردهای نشر ایزو دانست. برآیندهای این پژوهش می‌تواند راهنمایی برای مسئولان مربوطه در جهت استانداردسازی نشریه‌ها با رهنمودهای بین‌المللی باشد تا زمینه‌های نمایه‌شدن آن‌ها در پایگاه‌های علمی بین‌المللی را فراهم آورند.

واژه‌های کلیدی: ارزیابی نشریات، استاندارد نشر ایزو، دانشگاه شهید بهشتی، نشریات علمی.

*استادیار، علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه شهید بهشتی تهران aasnafi@gmail.com (نویسنده مسئول)

**کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه تهران؛ shekari.scu@gmail.com

مقدمه

متقابل علمی بین مؤلف و ناشر، اعتباربخشی نشریه، توزیع و اشاعه یافته‌های علمی و گسترش دانش است (قانع، ۱۳۹۲). سازمان بین‌المللی استاندارد (ایزو) ^۱ تقریباً در همه حوزه‌های علمی عملی و تکنولوژی به تولید استاندارد می‌پردازد و بانی تأسیس ۱۷۲ کمیسیون فنی است. کمیسیون فنی ۴۶ در سازمان ایزو برای تدوین استانداردهایی در حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی بنیان نهاده شده است (گیلوری، ۱۳۷۴). این کمیسیون تاکنون استانداردهایی را برای انتشار نشریات ارائه نموده است. رعایت نکردن استانداردها در نشریات باعث خواهد شد تا تعداد اندکی از نشریه‌های منتشر شده در پایگاه‌های اطلاعاتی خارجی نمایه شوند. تمرکز و تأکید این پژوهش بر استانداردهای اطلاعاتی است. گیلوری و همکاران (۱۳۹۰) استانداردهای اطلاعاتی را اقلامی اطلاعاتی می‌داند که باید بر روی بخش‌های مختلف، و با دلایلی از جمله تشخیص دوره‌های مختلف نشریه از یکدیگر، شناسایی ناشر و اطلاعات مربوط به آن، تسهیل خواننده در استفاده از نشریه، تسریع در ایجاد پایگاه‌های اطلاعاتی کتابشناختی و چکیده‌ای ارائه شوند.

سازمان‌ها و دانشگاه‌ها می‌توانند با رعایت استانداردهای یکسان در ساختار نشریه‌های علمی خود فرآیند تولید الکترونیکی و روزآمدسازی پایگاه‌های اطلاعاتی را فراهم آورند. لذا پژوهش حاضر بر آن است تا به بررسی وضعیت و میزان انطباق نشریه‌های علمی دانشگاه شهید بهشتی با استانداردهای نشر سازمان بین‌المللی استاندارد (ایزو) پردازد تا مشخص شود استانداردهای ایزو تا چه میزان با این نشریات همخوانی دارد. نتایج این پژوهش می‌تواند راهنمایی برای مدیران، مسئولان و سردبیران نشریات در جهت استانداردسازی نشریه‌ها باشد، و به اثرگذاری علمی هر چه بیشتر نشریات مورد بررسی بر جامعه دانشگاهی و به خصوص دانشجویان، پژوهشگران و اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید بهشتی کمک نماید.

نشریات از مهم‌ترین منابع اطلاعاتی موجود در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی است. نشریات علمی به دلیل ویژگی‌های خاص خود از جمله تنوع مطالب و محتوا، تنوع نویسندگان، انتشار تازه‌های علمی و ارائه اخبار روزآمد (محسنی، ۱۳۸۵) بسیاری از اساتید، پژوهشگران و دانشجویان تحصیلات تکمیلی را به خود جذب می‌کنند. به همین دلیل امروزه بیشتر کتابخانه‌ها سهم عمده‌ای از بودجه خرید منابع اطلاعاتی را به تهیه نشریات علمی اختصاص می‌دهند. تا آنجا که استانداردهای کتابخانه‌های دانشگاهی ایران توصیه می‌نماید که بین ۳۰ تا ۷۰ درصد از بودجه خرید منابع اطلاعاتی در دانشگاه‌ها به اشتراک و خرید نشریات اختصاص یابد (تعاونی، ۱۳۸۱). نشریات علمی به‌عنوان یکی از ابزارهای اطلاع‌رسانی علمی، و به‌عنوان یکی از مشخصه‌های اصلی ورود یک نظام اجتماعی به دوره توسعه‌یافتگی تلقی شده و در شکل‌دهی به شبکه پیچیده تبادل اطلاعات در سطح جهان از نقش ویژه‌ای برخوردارند. نشریات علمی یکی از ابزارهای بارورساز صنعت محسوب می‌شوند، زیرا از یک‌سو میان مجامع علمی و پژوهشگران ارتباط برقرار می‌کنند و از سوی دیگر علم را از بخش‌های دانشگاهی و تحقیقاتی به حوزه صنعت و تولید انتقال می‌دهند (داورپناه، ۱۳۹۰). بسیاری از متخصصان از نشریات به‌عنوان اصلی‌ترین منبع دستیابی به اطلاعات روزآمد بهره می‌برند (اخوتی و همکاران، ۱۳۹۳). اگر نشریه‌های علمی در هنگام انتشار از استانداردهای واحدی استفاده نمایند مراجعان برای بازیابی اطلاعات در نشریه مورد نظر، کمتر دچار سردرگمی شده و حتی همان پایگاه‌های اطلاعاتی که نشریه‌ها مبنای اطلاعات آن‌ها هستند نیز برای جمع‌آوری اطلاعات، به‌روزرسانی پایگاه و اشاعه اطلاعات نیاز به هزینه‌های زیاد انسانی و غیر انسانی ندارند و پایگاه‌های روزآمد با هزینه‌های کمتر ارائه خواهد شد.

نشریات علمی برای بقای حیات خود و بهبود مقبولیت در بین جامعه علمی ملزم به رعایت هنجارها از جمیع جهات هستند و مسئولیت این همه بیشتر متوجه حوزه سردبیری نشریه است. بدیهی است برآیند این کار استمرار روابط

بین‌المللی پرداختند. برون‌داد این پژوهش یک سیاهه‌ی واریسی متشکل از ۱۲۹ فقره اطلاعاتی بود.

لوپز و امیلیو^۵ (۱۹۹۹) میزان همخوانی استانداردهای ایزو در ادواری‌های علمی اسپانیا را مورد بررسی قرار دادند. او به انطباق ۲۲۱ نشریه اسپانیایی در حوزه زیست‌پزشکی با استانداردهای ایزو پرداخت. هدف این پژوهش سنجش میزان تبعیت نشریات مذکور با استانداردهای نشر مؤسسه بین‌المللی ایزو، و ارائه‌ی پیشنهادی جهت توسعه‌ی کاربرد این استانداردها بود. ابزار این پژوهش یک سیاهه واریسی با ۱۳۶ فقره اطلاعاتی بود. نتایج نشان داد که میزان رعایت استانداردهای نشر مؤسسه ایزو در نشریات حوزه زیست-پزشکی اسپانیا مطلوب نیست.

گیلوری^۱ (۱۳۷۴) در پژوهشی در قالب پایان‌نامه کارشناسی ارشد، با عنوان «بررسی میزان همخوانی نشریه‌های فارسی با استانداردهای ایزو»، به بررسی میزان تبعیت استانداردهای نشر ایزو در نشریه‌های فارسی پرداخت. این پژوهش در صدد بود که نشریه‌های مورد بررسی را با دسته‌بندی در دسته‌های موضوعی مختلف، گروه‌های موضوعی که بیشترین میزان همخوانی با استانداردها و گروه‌های ناشرانی را که بیش از دیگر گروه‌ها از استانداردها پیروی کرده‌اند مشخص نماید. جامعه‌ی پژوهش تمامی نشریه‌های در حال انتشار تا زمان انجام پژوهش بود که با ابزاری محقق‌ساخته متشکل از ۴۰ فقره اطلاعاتی از استانداردهای نشر ایزو انجام گرفت. نتایج نشان‌دهنده‌ی پایین‌بودن میزان همخوانی نشریه‌های فارسی با استانداردهای ایزو است.

مختاری^۲ (۱۳۸۲) در پژوهش خود به انطباق مقاله‌های نشریه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی و دستورالعمل‌های گروه ونکوور و استاندارد ایزو ۲۱۴ پرداخت. هدف او سنجش میزان تبعیت چکیده‌های مقالات نشریه‌های مذکور با استانداردهای ایزو و رهنمودهای ونکوور بود. نتایج نشان داد که میزان تبعیت چکیده‌های مقالات با استانداردهای ایزو ۸۳/۹ درصد، و با استانداردهای ونکوور ۸۲/۳ درصد بوده است. در کل نتایج

کاوندی^۱ (۱۹۷۵) در پژوهشی میزان رعایت استانداردهای ایزو در برخی از نشریه‌های علمی را مورد بررسی قرار داد. جامعه‌ی پژوهش او ۱۵۰ نشریه علمی از سراسر جهان بود که با هدف انطباق این نشریات با ۳۰ مورد از استانداردهای ایزو پرداخته شد. نتایج نشان داد که در نشریه‌های مورد بررسی، بیشترین میزان همخوانی با استانداردها در مؤلفه‌های مشخص-بودن حوزه موضوعی هر نشریه، ذکر شماره دوره و ذکر سال انتشار بوده است. در عین حال استاندارد «بیان نمایه‌دار بودن نشریه» در شماره‌های نمایه‌دار رعایت نشده است.

شو و ساساکی^۲ (۱۹۸۰) در پژوهش خود میزان کاربست استاندارد ایزو ۳۰ که مربوط به ذکر اطلاعات کتابشناختی نشریات در نوار کتابشناختی است را در نشریات ژاپنی و انگلیسی بررسی نمودند. این پژوهش بر روی ۱۰۳ نشریه اجرا شد و نتایج برآمده از آن حاکی از عدم رعایت استاندارد مذکور در بسیاری از نشریات است.

سینگ‌سوا و ساخبیر^۳ (۱۹۹۰) در مطالعه‌ی خود با عنوان «پایندگی علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی در هند: گامی به سوی استانداردسازی» به مقایسه‌ی نشریات حوزه کتابداری و علم اطلاعات با استانداردهای مختلف ایزو پرداختند. در این پژوهش اقلام اطلاعاتی مورد بررسی شامل صفحه عنوان، فهرست مندرجات، دامنه‌ی موضوعی، فاصله انتشار، شماره شاپا، وابستگی سازمانی نویسنده(گان) مقالات، چکیده، شماره دوره، سرعنوان و پانویس‌ها بود که در ۱۰۳ عنوان نشریه بررسی شد. یافته‌ها نشان‌دهنده‌ی عدم رعایت کافی استانداردها در نشریات است. اما این استانداردها در شماره‌های جدیدتر به میزان بیشتری رعایت شده‌اند.

لوپز کوزار و پرز^۴ (۱۹۹۵) طی مطالعه‌ی خود با «عنوان الگویی برای سنجش همخوانی نشریه‌های علمی با استانداردهای بین‌المللی»، با هدف ارتقای کیفیت اطلاعات ارائه شده در نشریات، به ارائه‌ی الگویی جهت میزان رعایت استانداردهای ایزو از نظر شیوه انتشار در نشریه‌های علمی

1. Kovendi
2. Sho & Sasaki
3. Singh-Sewa & Sukhbir
4. Lopez Cozar & Perez

5. Lopez & Emilio

وضعیت مطلوبی را نشان می‌دهد و میانگین‌ها اختلاف ناچیزی با یکدیگر داشته‌اند.

دیانی (۱۳۸۶) به بررسی و مقایسه چکیده‌های فارسی مقالات نشریه‌های علمی-پژوهشی حوزه علوم انسانی با استاندارد ایزو ۲۱۴ پرداخت. یافته‌ها نشان داد که ۶۰/۳۷ درصد چکیده‌ها از نوع چکیده راهنما و ۳۹/۶۳ درصد چکیده تمام‌نما است. از سوی دیگر، چکیده‌های راهنما ۸۳/۱۴ درصد و چکیده‌های تمام‌نما ۷۸/۷۰ درصد با استانداردهای ایزو ۲۱۴ منطبق بوده‌اند.

گیلوری و همکاران (۱۳۹۰) در مقاله خود میزان همخوانی نشریات علمی-پژوهشی فارسی حوزه کشاورزی با استانداردهای نشر مؤسسه بین‌المللی ایزو را مورد بررسی قرار داد. این پژوهش بر روی ۴۷ نشریه علمی پژوهشی کشاورزی که تا بهمن ۱۳۸۷ در حال انتشار بوده‌اند انجام شده است. نتایج حاصل از پژوهش نشان داد که میزان رعایت استانداردهای ایزو در نشریه‌های مورد بررسی ۵۳/۴۷ درصد بوده است. همچنین رعایت استاندارد در بخش‌هایی مانند ارائه چکیده و کلیدواژه مقاله در سطح بالایی قرار داشته است.

هاشمی (۱۳۹۰) در پژوهش خود در قالب پایان‌نامه کارشناسی ارشد میزان همخوانی نشریات دسترسی آزاد بین‌المللی کتابداری و اطلاع‌رسانی را با استانداردهای ایزو بررسی نمود. نتایج پژوهش وضعیت ضعیف این نشریات از لحاظ میزان برخورداری از استانداردهای ایزو (کمتر از ۵۰ درصد) را نشان می‌دهد.

ایزدی و امیرپور (۱۳۹۳) نیز در مقاله‌ای دیگر میزان رعایت استانداردهای ایزو را در نشریات علمی-پژوهشی کتابداری و اطلاع‌رسانی بررسی کردند. یافته‌ها حاکی از آن است که میزان رعایت استانداردها نسبت به پژوهش‌های انجام‌شده قبلی در حد مطلوبی بود و میانگین میزان همخوانی این نشریات با استانداردهای مؤسسه بین‌المللی نشر ایزو ۶۳/۴۲ درصد بوده است که در این بین، نشریه گنجینه اسناد با ۷۲/۳۱ درصد بالاترین میزان همخوانی را دارا بوده است.

با نگاهی به پیشینه‌ی مطالعات انجام‌شده در این زمینه مشخص می‌گردد که پژوهش‌های صورت گرفته، هر یک با

کاربرد یکی از استانداردها، و با هدف انطباق با یک یا چند مورد از استانداردهای ایزو صورت گرفته است. این استانداردهای مجزا، هر یک بر بخش خاصی از نشریات دلالت داشته و پژوهش‌های اندکی را می‌توان یافت که با درهم‌کرد چندین استاندارد نشر انجام گرفته باشد. همچنین اغلب پژوهش‌های انجام شده به صورت موضوعی میزان کاربست استانداردهای ایزو را در نشریات مختلف بررسی نموده‌اند. از این رو، پژوهشی که به بررسی وضعیت نشریات یک سازمان واحد یا یک دانشگاه خاص پرداخته باشد به چشم نمی‌خورد. به همین دلیل دانشگاه شهید بهشتی به عنوان یکی از دانشگاه‌های مادر در سطح کشور، با قدمتی چندین و چند ساله، و با دارا بودن دانشکده‌ها و پردیس‌های متنوع و رشته‌های گوناگون، و به تبع آن داشتن نشریه‌های مختلف علمی با حضور اساتید برجسته‌ی خود، سعی در بارور نمودن علم در حوزه‌های موضوعی مختلف داشته است. لذا شایسته است تا نشریات این دانشگاه به انطباق بخش‌های مختلف خود با استانداردهای ایزو بپردازند تا در ادامه زمینه‌های نمایه‌شدن آن‌ها در پایگاه‌های اطلاعاتی مختلف جهانی نیز آسان‌تر گردد.

اهداف پژوهش

هدف اصلی از انجام این پژوهش بررسی وضعیت موجود نشریه‌های علمی دانشگاه شهید بهشتی بر اساس استانداردهای نشر مؤسسه بین‌المللی ایزو و تعیین میزان همخوانی نشریات با این استانداردها است. این پژوهش در کنار هدف اصلی در صدد دستیابی به اهداف ویژه‌ای به قرار زیر است:

- تعیین نشریاتی با بیشترین میزان رعایت استانداردهای ایزو؛
- تعیین بخش‌هایی از نشریات با بیشترین میزان هم‌خوانی با استانداردهای ایزو؛
- تعیین بخش‌هایی از نشریات با کمترین میزان هم‌خوانی با استانداردهای ایزو.

پرسش‌های پژوهش

پژوهش حاضر در صدد پاسخ‌گویی به پرسش‌های زیر است:

۱. وضعیت موجود «عنوان و جلد» نشریات علمی دانشگاه شهید بهشتی از لحاظ انطباق با استانداردهای نشر مؤسسه بین‌المللی ایزو چگونه است؟
۲. وضعیت موجود «فهرست مندرجات» نشریات علمی دانشگاه شهید بهشتی از لحاظ انطباق با استانداردهای نشر مؤسسه بین‌المللی ایزو چگونه است؟
۳. وضعیت موجود «اطلاعات شناسایی و صفحه‌آرایی» نشریات از لحاظ انطباق با استانداردهای نشر مؤسسه بین‌المللی ایزو چگونه است؟
۴. وضعیت موجود «شماره‌گذاری» نشریات از لحاظ انطباق با استانداردهای نشر مؤسسه بین‌المللی ایزو چگونه است؟
۵. وضعیت موجود «نمایه» نشریات از لحاظ انطباق با استانداردهای نشر مؤسسه بین‌المللی ایزو چگونه است؟
۶. وضعیت موجود «ساختار مقالات» نشریات از لحاظ انطباق با استانداردهای نشر مؤسسه بین‌المللی ایزو چگونه است؟
۷. وضعیت موجود «جداول، تصاویر و نمودار»های مقالات نشریات از لحاظ انطباق با استانداردهای نشر مؤسسه بین‌المللی ایزو چگونه است؟

تعاریف عملیاتی

نشریات علمی. به نشریات دانشگاه شهید بهشتی از این رو «علمی» - و نه «علمی-پژوهشی»- اطلاق گردیده است که تمامی نشریات مورد بررسی دارای درجه «علمی-پژوهشی» از کمیسیون نشریات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری نیستند.

روش پژوهش

پژوهش حاضر پیمایشی از نوع توصیفی است. در بازه زمانی مهرماه ۱۳۹۳ با مراجعه به سامانه پند (پایگاه نشر دانش) دانشگاه شهید بهشتی، نشریات علمی پژوهشی این دانشگاه، ۲۶ عنوان معرفی شده، که بر اساس حوزه موضوعی در ۵ دسته جای گرفته‌اند. این نشریات در جدول ۱ قابل مشاهده است.

جدول ۱. نشریات علمی دانشگاه شهید بهشتی

عنوان نشریه	حوزه موضوعی
صفه	فنی و مهندسی
آینه معرفت	علوم انسانی
پژوهشنامه نقد ادب عربی	
شناخت	
تاریخ ایران	
تاریخ ادبیات	
تحقیقات حقوقی	
نقد زبان و ادبیات خارجی	
فیزیولوژی ورزشی و فعالیت بدنی	علوم پزشکی و محیط زیست
لیگنوسلولز	علوم اجتماعی و رفتاری
تحلیل اجتماعی نظم و نابرابری اجتماعی	
خانواده‌پژوهی	
رفتار حرکتی و روانشناسی ورزشی	
مدیریت و برنامه‌ریزی در نظام‌های آموزشی	
اقتصاد و الگوسازی	
چشم‌انداز مدیریت مالی	
چشم‌انداز مدیریت بازرگانی	
چشم‌انداز مدیریت دولتی	
چشم‌انداز مدیریت صنعتی	

رهیافت‌های سیاسی و بین‌المللی	علوم پایه
روان‌شناسی کاربردی	
مطالعات مدیریت راهبردی	
مشاوره شغلی و سازمانی	
پژوهش‌های دانش زمین	
سنجش از دور و GIS ایران	
علوم محیطی	

۱۱ فقره اطلاعاتی و وضعیت «جداول، تصاویر و نمودار»ها ۱ مؤلفه و ۱ فقره اطلاعاتی است. در مجموع ابزار پژوهش شامل ۷ بعد، ۱۷ مؤلفه و ۸۹ فقره اطلاعاتی است. از آنجایی که ابزار پژوهش حاضر از استانداردهای مختلف نشر مؤسسه ایزو استخراج شده‌اند امکان ارائه نظر متخصصان و صاحب‌نظران درباره آن‌ها وجود ندارد. لذا سیاهه تهیه شده قابلیت سنجش روایی را نداشت. از سوی دیگر، پژوهشگران با استفاده از ابزار پژوهش به انجام وجود یا عدم وجود یک استاندارد در نشریات اقدام نموده‌اند. لذا سنجش پایایی ابزار نیز غیر ضروری بوده است. برای هر نشریه یک سیاهه واریسی تهیه شد، و جهت تکمیل این سیاهه، شماره‌های یک‌دوره از هر کدام از نشریات، مورد بررسی قرار گرفته است.

یافته‌های پژوهش

در این بخش پرسش‌های پژوهش مورد بررسی قرار گرفته و یافته‌های پژوهش در قالب جداول ارائه می‌شوند.

۱. وضعیت «عنوان و جلد» نشریات از لحاظ انطباق با استانداردهای نشر مؤسسه بین‌المللی ایزو چگونه است؟
مجموعه‌ای از قواعد کلی مربوط به وضعیت جلد نشریات و ارائه اطلاعات نشریه بر آن (ISO7275، ۱۹۸۵) وجود دارد. از جمله اینکه عنوان نشریه باید تا حد امکان کوتاه باشد و به گونه‌ای بر جلد درج شود که از سایر اطلاعات موجود بر جلد قابل تمایز باشد (ISO8، ۱۹۷۷، ص ۴۱۲) و از روی آن بتوان موضوع نشریه را تشخیص داد (ISO7275، ۱۹۸۵) همچنین قطع تمامی شماره‌های نشریات باید یکسان باشد. از ۲۶ نشریه علمی دانشگاه شهید بهشتی، عنوان ۲۳ نشریه کوتاه و مناسب است و فقط ۳ نشریه «تحلیل اجتماعی

به این ترتیب جامعه آماری این پژوهش تعداد ۲۷ نشریه علمی منتشره در دانشگاه شهید بهشتی، و از هر نشریه یک دوره (شامل ۴ شماره برای فصلنامه‌ها و ۲ شماره برای دوفصلنامه‌ها) است. لازم به ذکر است که نشریه IJMP نیز یکی دیگر از نشریات حوزه علوم انسانی است که در دانشگاه شهید بهشتی منتشر می‌شود. ولی از آنجایی که پژوهش حاضر تنها به بررسی شکل چاپی نشریات می‌پردازد و نشریه مذکور به‌صورت الکترونیکی منتشر می‌شود از جامعه پژوهش کنار گذاشته شد. اطلاعات مورد نیاز پژوهش حاضر از طریق سیاهه‌ای محقق‌ساخته از استانداردهای مختلف مؤسسه بین‌المللی ایزو در حوزه نشر گردآوری شده است. هسته اصلی این سیاهه ابزاری است که گیلوری و همکاران (۱۳۹۰) در پژوهش خود به‌کار برده‌اند. استانداردهای ISO8 (۱۹۷۷) درباره شیوه ارائه ادواری‌ها؛ ISO18 (۱۹۸۱) درباره فهرست مندرجات ادواری‌ها؛ ISO215 (۱۹۸۶) در مورد شیوه ارائه مقالات در ادواری‌ها و پایندها؛ ISO3297 (۱۹۸۶) درباره شماره استاندارد بین‌المللی پایندها (شاپا)؛ ISO5122 (۱۹۷۹) درباره چکیده‌های انتشارات پایندی؛ و ISO9115 (۱۹۸۷) درباره تعیین اطلاعات کتابشناختی مقالات، پایندها و کتاب‌ها در این پژوهش به‌کار رفته است. بنابراین، ابزار پژوهش شامل ۷ بعد است که هر بعد نیز دارای مؤلفه‌ها، و هر مؤلفه نیز متشکل از فقره‌های اطلاعاتی خاصی شامل وضعیت «عنوان و جلد» شامل ۴ مؤلفه و ۲۰ فقره اطلاعاتی، وضعیت «فهرست مندرجات» ۳ مؤلفه و ۱۴ فقره اطلاعاتی، وضعیت «اطلاعات شناسایی و صفحه‌آرایی» ۵ مؤلفه و ۲۶ فقره اطلاعاتی، وضعیت «شماره‌گذاری» ۱ مؤلفه و ۳ فقره اطلاعاتی، وضعیت «نمایه» ۲ مؤلفه و ۷ فقره اطلاعاتی، وضعیت «ساختار مقالات» ۲ مؤلفه و

این استاندارد، در پایین‌ترین مرتبه قرار می‌گیرد. از سوی دیگر، از ۲۶ نشریه مورد بررسی، عنوان ۲۴ نشریه متمایز از سایر اطلاعات ارائه شده بر جلد است و نیز قطع تمامی شماره‌های نشریات مورد بررسی یکسان هستند. در کل، نشریات علمی دانشگاه شهید بهشتی با رعایت ۹۳/۲۶ درصد از استانداردهای مربوط به «وضعیت جلد» در وضعیت مطلوبی قرار دارند (جدول ۱).

جدول ۱. استانداردهای مربوط به «وضعیت جلد»

استاندارد	تعداد	درصد
کوتاه بودن عنوان نشریه	۲۳	۸۸/۴۶
تشخیص حوزه موضوعی نشریه از روی عنوان	۲۳	۸۸/۴۶
تمتایز بودن عنوان بر روی جلد نشریه	۲۵	۹۶/۱۵
یکسان بودن قطع تمامی شماره‌ها	۲۶	۱۰۰
درصد رعایت استاندارد		۹۳/۲۶

این استاندارد را رعایت نموده‌اند و ۱۷ نشریه فاقد چنین ویژگی هستند. از منظر این معیار، نشریات پژوهشنامه نقد ادب عربی، تحلیل اجتماعی نظم و نابرابری اجتماعی، رهیافت‌های سیاسی و بین‌المللی، تاریخ ادبیات، صغه و مشاوره شغلی و سازمانی در وضعیت مطلوبی قرار ندارند. در مقابل، نشریات پژوهش‌های دانش زمین، خانواده‌پژوهی، علوم محیطی، فیزیولوژی ورزش و فعالیت بدنی و نقد زبان و ادبیات خارجی دارای بیش‌ترین انطباق با استانداردهای مربوط به «بخش‌های مختلف درج عنوان» در نشریه هستند.

نظم و نابرابری اجتماعی»، «سنجش از دور و GIS ایران»، «مدیریت و برنامه‌ریزی در نظام‌های آموزشی»، عنوان کوتاهی ندارند. همچنین می‌توان از ۲۳ نشریه، حوزه موضوعی آن را تشخیص داد، و تنها در ۳ نشریه آینه معرفت، شناخت و صغه قابلیت تشخیص حوزه موضوعی وجود ندارد. نشریه صغه، با دو معیار «تشخیص حوزه موضوعی نشریه از روی عنوان» و «تمتایز بودن عنوان بر روی جلد نشریه» هم‌خوانی نداشته و در

نشریات باید عنوان خود را در بخش‌های خاصی درج نمایند که این نواحی در جدول ۲ قابل مشاهده است. یکی از این بخش‌ها روی جلد و عطف نشریه است. بررسی‌ها نشان داد که عنوان بر روی جلد هر ۲۶ نشریه مورد بررسی، و نیز بر روی عطف ۲۵ نشریه چاپ شده است. بخش دیگری که لازم است عنوان نشریه ذکر شود نخستین صفحه متن آن نشریه است که ۱۹ نشریه از چنین ویژگی برخوردار است. بالای صفحه فهرست مندرجات نیز یکی دیگر از بخش‌هایی است که عنوان نشریه باید ذکر گردد. نشریات علمی دانشگاه شهید بهشتی در این بخش وضعیت مناسبی ندارند و تنها ۹ نشریه

جدول ۲. استانداردهای مربوط به «بخش‌های مختلف درج عنوان» در نشریه

استاندارد	تعداد	درصد
روی جلد	۲۶	۱۰۰
فهرست مندرجات	۹	۳۴/۶۱
اولین صفحه متن	۱۹	۷۳/۰۸
عطف نشریه	۲۵	۹۶/۱۶
درصد رعایت استاندارد		۷۵/۹۶

نشریه، شماره استاندارد بین‌المللی پبایند (شاپا) و تاریخ انتشار نشریه است (ISO8، ۱۹۷۷، ص ۴۱۴). همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود نشریات علمی دانشگاه شهید

یکی از استانداردهای نشر مؤسسه بین‌المللی ایزو، اطلاعات کتابشناختی است که باید بر روی جلد نشریه درج شود. این اطلاعات شامل عنوان نشریه، شماره دوره، شماره

سال (های) تحت پوشش	۲۶	۱۰۰
نام، محل و آدرس ناشر	۲۵	۹۶/۱۵
شاپا	۱۹	۷۸/۰۸
درصد رعایت استاندارد		۹۴/۲۳

۲. وضعیت «فهرست مندرجات» نشریات از لحاظ انطباق با

استانداردهای نشر مؤسسه بین‌المللی ایزو چگونه است؟

دومین سؤال پژوهش به بررسی استانداردهای مربوط به

وضعیت فهرست مندرجات نشریات می‌پردازد.

فهرست مندرجات، ارائه مختصری از بخش‌ها و مقالات

یک منبع اطلاعاتی اعم از کتاب، نشریه و... است (ISO18،

۱۹۸۱). جدول ۵ به ارائه این استانداردها پرداخته است. از

جمله استانداردها، ارائه فهرست مندرجات در صفحات زوج

یعنی صفحات ۲ یا ۴، و داشتن محل ثابتی در شماره‌های

مختلف آن است (ISO18، ۱۹۸۱) که از ۲۶ نشریه دانشگاه

شهید بهشتی، تنها ۳ نشریه اقدام به ارائه فهرست مندرجات

خود در صفحات ۲ یا ۴ کرده‌اند، اما از سوی دیگر ۲۵ نشریه

محل ثابتی را برای درج فهرست مندرجات خود در هر شماره

در نظر گرفته‌اند. از دیگر استانداردهای مورد بررسی ترجمه

فهرست مندرجات به زبان دیگر (برای نشریات یک زبانه)

است که ۱۹ نشریه این ویژگی را دارا هستند. همچنین ۱۷

نشریه صفحه مستقلی را به ترجمه فهرست مندرجات به زبان

دیگر اختصاص داده‌اند. بررسی‌ها نشان داد که فقط نشریه

پژوهش‌های دانش زمین تمام استانداردهای مربوط به وضعیت

ظاهری فهرست مندرجات را رعایت کرده است.

بهشتی از لحاظ رعایت این استانداردها در وضعیت مناسبی

قرار دارند. البته از نظر وضعیت درج شاپا بر روی جلد، ۱۱

نشریه این استاندارد را در ساختار خود به‌کار نبسته‌اند. از

نظر رعایت این استاندارد، نشریات اقتصاد، تحقیقات حقوقی،

رهیافت‌های سیاسی و بین‌المللی در وضعیت مطلوبی قرار

ندارند.

جدول ۳. استانداردهای مربوط به «اطلاعات کتابشناختی موجود بر جلد»

نشریه

استاندارد	تعداد	درصد
عنوان نشریه	۲۶	۱۰۰
شماره دوره	۲۳	۸۸/۴۶
شماره نشریه	۲۵	۹۶/۱۵
شاپا	۱۵	۵۷/۶۹
تاریخ نشر	۲۴	۹۲/۳۱
درصد رعایت استاندارد		۸۶/۹۲

همان‌طور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود در صفحه

عنوان هر نشریه اطلاعاتی باید ذکر گردد. از جمله اینکه عنوان

نشریه به همراه نام سازمان و افرادی که مسئولیتی در نشریه

دارند و نیز شماره دوره و سال‌های تحت پوشش باید ذکر

گردد. از سوی دیگر مشخصات نشر (مانند محل نشر و نام و

آدرس ناشر) نیز قابل ذکر است. شماره استاندارد بین‌المللی

پاییند (شاپا) نیز از دیگر مواردی است که لازم است تا در

صفحه عنوان نشریه چاپ گردد. وضعیت کلی این استاندارد

با میانگین ۷۸/۰۸ درصد در سطح مطلوبی گزارش می‌شود.

جدول ۴. استانداردهای مربوط به «اطلاعات ارائه شده در صفحه عنوان» هر

شماره

استاندارد	تعداد	درصد
عنوان نشریه	۲۶	۱۰۰
نام سازمان و افراد مسئول	۲۵	۹۶/۱۵
شماره دوره	۲۶	۱۰۰

جدول ۵. استانداردهای مربوط به «وضعیت ظاهری فهرست مندرجات» نشریه

استاندارد	تعداد	درصد
ارائه فهرست مندرجات در صفحه ۲ یا ۴	۳	۱۱/۵۴
ترجمه فهرست مندرجات به زبان دیگر	۱۹	۷۳/۰۷
اختصاص صفحه‌ای مستقل به ترجمه فهرست	۱۷	۶۵/۳۸

۱. از میان ۱۵ نشریه‌ای که شاپای خود را بر روی جلد چاپ کرده‌اند،

نشریه علوم محیطی واژه شاپا را به اشتباه «شابم» قید کرده است. لازم به

ذکر است که شابم مخفف عبارت «شماره استاندارد بین‌المللی موسیقی»

است.

مندرجات»

استاندارد	تعداد	درصد
نام نویسندگان	۲۶	۱۰۰
عنوان کامل و فرعی مقاله	۲۶	۱۰۰
صفحه شروع مقاله	۲۶	۱۰۰
صفحه پایان مقاله	۴	۱۵/۳۸
علامت خط تیره برای جدا کردن صفحه شروع و پایان مقاله	۴	۱۵/۳۸
درصد رعایت استاندارد		۶۶/۱۵

۳. وضعیت «اطلاعات شناسایی و صفحه‌آرایی» نشریات از لحاظ انطباق با استانداردهای نشر مؤسسه بین‌المللی ایزو چگونه است؟

سؤال سوم این پژوهش به بررسی وضعیت «اطلاعات شناسایی و صفحه‌آرایی» نشریات از لحاظ انطباق با استانداردهای نشر مؤسسه بین‌المللی ایزو می‌پردازد. این استانداردها شامل استانداردهای مربوط به «اطلاعات موجود در نشریه»، استانداردهای مربوط به «اطلاعات عطف نشریه»، استانداردهای مربوط به «اطلاعات موجود در عنوان مکرر نشریه»، استانداردهای مربوط به «تفاوت حروف بخش‌های مختلف با متن مقاله» و استانداردهای مربوط به «محل درج شاپا» است.

همان‌طور که در جدول ۸ مشاهده می‌شود ۸ استاندارد در بخش استانداردهای مربوط به اطلاعات موجود در نشریه وجود دارد. در هر نشریه باید نام و آدرس توزیع‌کننده قید شود که تمامی نشریات اقدام به کاربرد این استاندارد، و ۲۵ نشریه نیز اقدام درج مشخصات نشر شامل محل نشر، ناشر و تاریخ نشر کرده‌اند. همچنین مشخصات نشر و عنوان مکرر نیز باید در شماره‌های مختلف نشریه در محل ثابتی درج شود. از سوی دیگر، علاوه بر ذکر دوره انتشار و شماره شاپا، قیمت تک‌شماره و قیمت اشتراک نیز بیان شود. نکته قابل توجه اینکه ۴ نشریه شماره استاندارد بین‌المللی بیابند را در هیچ جایی از نشریه ذکر نکرده‌اند. نشریات در ارائه نام و آدرس توزیع‌کننده، محل ثابت مشخصات نشر، و محل ثابت عنوان مکرر وضعیت بسیار مناسبی دارند و هر ۱۰۰ درصد از استانداردها را رعایت کرده‌اند. همچنین مشخصات نشر نیز در ۲۵ نشریه قید گردیده است.

مندرجات به زبان دیگر		
محل ثابت فهرست مندرجات	۲۵	۹۶/۱۵
درصد رعایت استاندارد		۶۱/۵۴

در بالای صفحه فهرست مندرجات هر نشریه باید اطلاعاتی از جمله عنوان نشریه، شماره دوره، شماره نشریه، شاپا و تاریخ نشر نشریه قید گردد. نشریات علمی دانشگاه شهید بهشتی از لحاظ هم‌خوانی با استانداردهای مربوط به «اطلاعات موجود در فهرست مندرجات» در وضعیت نامناسبی قرار دارند. به نحوی که ۱۷ نشریه از ۲۶ نشریه مورد بررسی هیچ‌کدام از استانداردهای مذکور را رعایت نکرده‌اند. و تنها ۷ عنوان از نشریات ۸۰ درصد از استانداردها، ۱ عنوان از نشریات ۶۰ درصد از استانداردها و ۱ عنوان از نشریات نیز ۲۰ درصد از استانداردها را به کار بسته‌اند.

جدول ۶. استانداردهای مربوط به «اطلاعات موجود در فهرست مندرجات»

استاندارد	تعداد	درصد
عنوان نشریه	۹	۳۴/۶۱
شماره دوره	۷	۲۶/۹۲
شماره نشریه	۸	۳۰/۷۷
شاپا	۱	۳/۸۵
تاریخ نشر	۷	۲۶/۹۲
درصد رعایت استاندارد		۲۴/۶۱

قسمت بعد، از استانداردهای مربوط به فهرست مندرجات نشریات به «اطلاعات لازم برای هر مقاله در فهرست مندرجات» مربوط می‌شود. این قسمت دارای ۵ استاندارد است. در فهرست مندرجات هر نشریه باید علاوه بر عنوان کامل و فرعی هر مقاله و نام نویسندگان آن مقاله، صفحات شروع و پایان هر مقاله و نیز علامت خط تیره برای جداکردن صفحه شروع و پایان مقاله درج گردد. ۴ مورد از نشریات علمی دانشگاه شهید بهشتی یعنی نشریات پژوهش‌های دانش زمین، روانشناسی کاربردی، مدیریت و برنامه‌ریزی در نظام‌های آموزشی و مشاوره شغلی و سازمانی ۱۰۰ درصد از استانداردها یعنی هر ۵ استاندارد را رعایت کرده‌اند. ۲۱ نشریه باقیمانده نیز به رعایت ۳ استاندارد (یعنی ۶۰ درصد) اقدام نموده‌اند.

جدول ۷. استانداردهای مربوط به «اطلاعات لازم برای هر مقاله در فهرست

آخرین صفحه نشریه	۹	۳۴/۶۱
درصد رعایت استاندارد		۴۱/۳۵

نشریه مدیریت و برنامه‌ریزی در نظام‌های آموزشی ضعیف‌ترین رتبه را در این استاندارد به خود اختصاص داده است.

جدول ۸. استانداردهای مربوط به «اطلاعات موجود در نشریه»

استاندارد	تعداد	درصد
مشخصات نشر (شامل محل نشر، ناشر و تاریخ نشر)	۲۵	۹۶/۱۵
نام و آدرس توزیع‌کننده	۲۶	۱۰۰
قیمت اشتراک	۱۰	۳۸/۴۶
قیمت تک‌شماره	۲۱	۸۰/۷۷
دوره انتشار	۲۵	۹۶/۱۵
محل ثابت مشخصات نشر	۲۶	۱۰۰
محلثابت عنوان مکرر	۲۶	۱۰۰
دارا بودن شماره شاپا	۲۲	۸۴/۶۱
درصد رعایت استاندارد		۸۷/۰۲

بخش‌های مختلف نشریه برای زیبایی ظاهری و سهولت در تفکیک قسمت‌های مختلف توسط خواننده باید تفاوت‌هایی در نوع و اندازه‌ی حروف با متن مقاله با هم داشته باشند. این تفاوت‌ها باید در چکیده مقالات، فهرست مندرجات و نیز پانویس‌ها، پی‌نوشت‌ها و یادداشت‌ها جلوه‌گر شود. نشریات علمی دانشگاه شهید بهشتی از این نظر در وضعیت مطلوبی قرار دارند (جدول ۱۰).

جدول ۱۰. استانداردهای مربوط به «تفاوت حروف بخش‌های مختلف با

متن مقاله»

استاندارد	تعداد	درصد
چکیده	۲۳	۸۸/۴۶
فهرست مندرجات	۲۵	۹۶/۱۵
پانویس‌ها، پی‌نوشت‌ها، یادداشت‌ها	۲۶	۱۰۰
درصد رعایت استاندارد		۹۴/۸۷

عنوان مکرر هر نشریه، در برگیرنده اطلاعات ضروری جهت شناسایی سریع آن نشریه هنگام توریق نشریه توسط کاربر است. ISO 08 (۱۹۷۷) تأکید می‌کند که اطلاعات ارائه شده در عنوان مکرر نشریات می‌بایست در تمامی شماره‌های نشریه ثابت باشد. از جمله اطلاعاتی که قابلیت ارائه در عنوان مکرر نشریات را دارند می‌توان به عنوان نشریه، تاریخ نشر، دوره، شماره نشریه، صفحه‌شمار، عنوان مقاله و نام نویسندگان یا اولین نویسنده اشاره کرد. اطلاعات که در عنوان مکرر نشریه ذکر می‌شوند اغلب به صورت یک نوار در بالا یا زیر صفحات هر نشریه چاپ می‌گردد. جدول ۱۱ وضعیت نشریات علمی دانشگاه شهید بهشتی را از لحاظ برخورداری آن‌ها از عناصر مربوط به اطلاعات موجود در عنوان مکرر نشریه را نشان می‌دهد. بررسی‌ها نشان داد که نشریات روانشناسی کاربردی، سنجش از دور و GIS ایران، لینگوسلوز، مدیریت و برنامه‌ریزی در نظام‌های آموزشی و مشاوره شغلی و سازمانی تمام معیارهای این استاندارد را رعایت کرده‌اند. نشریه صفحه، نامطلوب‌ترین وضعیت را در این استاندارد دارد.

شماره استاندارد بین‌المللی پی‌ایند (شاپا) عددی ۸ رقمی و منحصر به فرد است که برای تشخیص و شناسایی نشریات ادواری به کار می‌رود (دایره‌المعارف کتابداری و اطلاع‌رسانی). طبق استاندارد ایزو ۳۲۹۷ (۱۹۸۶)، شاپا به نشریات ادواری تعلق دارد و هر نشریه باید شماره شاپای مستقلی داشته و بر روی هر شماره از آن چاپ شود. همان‌طور که در جدول ۹ بیان شده است ۴ استاندارد جهت درج شاپای نشریه وجود دارد. شاپا باید در گوشه بالای سمت چپ، پشت جلد، روی صفحه‌عنوان و آخرین صفحه نشریه چاپ شود. نشریات علمی دانشگاه شهید بهشتی از این لحاظ در وضعیت مساعدی قرار ندارند و تنها نشریه مطالعات مدیریت راهبردی است که هر ۴ استاندارد را رعایت کرده است. وضعیت دیگر نشریات به این صورت است که ۴ نشریه به رعایت ۳ مورد از استانداردها، ۱۲ نشریه به رعایت ۲ مورد از استاندارد، ۴ نشریه به کاربست تنها ۱ مورد از استانداردها اقدام نموده‌اند و ۵ نشریه باقی‌مانده نیز هیچکدام از استانداردهای مربوط به محل درج شاپا را رعایت نکرده‌اند.

جدول ۹. استانداردهای مربوط به «محل درج شاپا»

استاندارد	تعداد	درصد
گوشه بالای سمت چپ روی جلد	۶	۲۳/۰۸
پشت جلد	۱۳	۵۰
روی صفحه عنوان	۱۵	۵۷/۶۹

شامل تنها یک شماره از نشریه باشد. به این معنا که از ادغام شماره‌های مختلف نشریه در یک مجلد جلوگیری به عمل آید. جدول ۱۳ وضعیت میانه نشریات مورد بررسی را نشان می‌دهد.

جدول ۱۳. استانداردهای مربوط به «شماره‌گذاری»

استاندارد	تعداد	درصد
شماره‌گذاری مسلسل صفحات دوره	۴	۱۵/۳۸
عدم شماره‌گذاری صفحه عنوان	۲۶	۱۰۰
چاپ یک شماره از نشریه در هر مجلد	۲۶	۱۰۰
درصد رعایت استاندارد		۹۴/۸۷

۵. وضعیت «نمایه» نشریات از لحاظ انطباق با استانداردهای نشر مؤسسه بین‌المللی ایزو چگونه است؟
نمایه هر دوره از نشریه معمولاً باید در پایان یک دوره و در واپسین شماره آن منتشر شود. شماره‌ای که نمایه در آن منتشر شده است باید نمایه‌دار بودن آن مشخص گردد و صفحات اختصاص داده شده به نمایه نیز باید با شماره‌گذاری خود نشریه تفاوت داشته باشد. همچنین به فاصله هر چند سال یکبار لازم است تا در هم‌کردی از نمایه‌های منتشر شده در دوره‌های مختلف نیز باید چاپ گردد. از سوی دیگر، نشریاتی که اقدام به انتشار نمایه می‌کنند، این نمایه‌ها باید «عنوان نشریه»، «شماره دوره»، و «سال تحت پوشش» خود را قید نمایند. طبق بررسی‌های به عمل آمده، به جز نشریات روانشناسی کاربردی و خانواده‌پژوهی، هیچ‌کدام از نشریات علمی دانشگاه شهید بهشتی اقدام به کاربست این ۷ استاندارد و به‌طور کلی انتشار نمایه نمی‌کنند. پس این مورد را می‌توان یکی از نقاط ضعف عمده نشریات مورد بررسی محسوب داشت. هر چند نمایه نشریات مذکور در پایان یک دوره منتشر می‌شود، ولی نمایه‌دار بودن آن شماره از دیگر شماره‌ها و نیز صفحات اختصاص داده شده به نمایه نیز با صفحات خود نشریه متمایز نشده است و نمایه در هم‌کرد چند ساله از آن نیز منتشر نمی‌شود. هر نشریه می‌بایست اقدام به انتشار سه نمایه عنوان، پدیدآور و موضوع نمایند، ولی نشریات روانشناسی کاربردی و خانواده‌پژوهی تنها نمایه عنوان را منتشر می‌کنند.

جدول ۱۱. استانداردهای مربوط به «اطلاعات موجود در عنوان مکرر نشریه»

استاندارد	تعداد	درصد
عنوان نشریه	۲۴	۹۲/۳۱
تاریخ نشر	۱۶	۶۱/۵۴
شماره دوره	۱۴	۵۳/۸۵
شماره نشریه	۲۱	۸۰/۷۷
صفحه شمار	۲۶	۱۰۰
عنوان مقاله	۲۴	۹۲/۳۱
نام نویسنده یا اولین نویسنده	۷	۲۶/۹۲
درصد رعایت استاندارد		۷۲/۵۳

عطف نشریات باید حاوی اطلاعاتی باشد تا مراجعان و کتابداران بتوانند به راحتی و بدون اینکه آن را از قفسه و در میان انبوه نشریات موجود خارج نمایند اطلاعاتی راجع به آن دریافت نمایند. به این ترتیب، عنوان نشریه، شماره نشریه، تعداد صفحات و تاریخ نشر باید بر روی عطف نشریه چاپ شود (ISO6357, ۱۹۸۵).

یافته‌ها نشان‌دهنده وضعیت نسبتاً مناسب نشریات از لحاظ برخورداری نشریات از استانداردهای مربوط به «اطلاعات عطف نشریه» است (جدول ۱۲).

جدول ۱۲. استانداردهای مربوط به «اطلاعات عطف نشریه»

استاندارد	تعداد	درصد
عنوان نشریه	۲۵	۹۶/۱۵
شماره نشریه	۲۴	۹۲/۳۱
تعداد صفحات	۴	۱۵/۳۸
تاریخ نشر	۲۳	۸۸/۴۶
درصد رعایت استاندارد		۷۳/۰۸

۴. وضعیت «شماره‌گذاری» نشریات از لحاظ انطباق با استانداردهای نشر مؤسسه بین‌المللی ایزو چگونه است؟
چهارمین پرسش این پژوهش به بررسی وضعیت «شماره‌گذاری» نشریات پرداخته است. صفحات هر دوره از نشریه باید به‌صورت مسلسل و پشت سر یکدیگر ارائه شوند. همچنین صفحه عنوان نشریه یعنی صفحه‌ای که به ارائه‌ی اطلاعات کتابشناختی آن پرداخته است نیازی به ذکر شماره صفحه ندارد، از سوی دیگر، لازم است تا هر جلد از هر نشریه

جدول ۱۳. استانداردهای مربوط به وضعیت «نمایه»

استاندارد	تعداد	درصد
انتشار نمایه در پایان دوره	۲	۷/۶۹
تمایز شماره نمایه‌دار با دیگر شماره‌ها	۲	۷/۶۹
تمایز صفحات نمایه با شماره‌گذاری نشریه	۰	۰
انتشار نمایه در همکرد چندساله	۰	۰
دارا بودن نمایه عنوان	۲	۷/۶۹
دارا بودن نمایه پدیدآور	۰	۰
دارا بودن نمایه موضوع	۰	۰
درصد رعایت استاندارد	۳/۲۹	

مجموعه‌ی استانداردهایی باید رعایت شود. عنوان نشریه باید با فونت سیاه (بولد) نگاشته شود، تاریخ کامل انتشار آن شماره از نشریه (شامل دوره، شماره، و تاریخ نشر) قید گردد، همچنین صفحاتی که متن مقاله به آن اختصاص داده شده به همراه شماره شاپای نشریه نیز باید در صفحه چکیده بیان شود. نتایج نشان می‌دهد که وضعیت نشریات علمی دانشگاه شهید بهشتی در این استاندارد، در وضعیت مطلوبی قرار ندارد.

۶. وضعیت «ساختار مقالات» نشریات از لحاظ انطباق با استانداردهای نشر مؤسسه بین‌المللی ایزو چگونه است؟ پرسش دیگر پژوهش حاضر به وضعیت «ساختار مقالات» از لحاظ تبعیت از استانداردهای نشر ایزو می‌پردازد. این پرسش در دو دسته‌ی استانداردهای مربوط به «اطلاعات سربرگ هر صفحه چکیده» (جدول ۱۴) و «اطلاعات ارائه شده در مقاله» (جدول ۱۵) بررسی می‌شود. صفحه چکیده در ابتدای مقاله یا انتهای هر شماره از نشریه چاپ می‌شود و چکیده مقاله و اطلاعات کتابشناختی مقاله و نشریه را دربردارد (ISO5122, ۱۹۷۹). در صفحات چکیده هر مقاله

جدول ۱۴. استانداردهای مربوط به «اطلاعات سربرگ هر صفحه چکیده»

استاندارد	تعداد	درصد
عنوان نشریه با فونت سیاه (بلد)	۱۹	۷۳/۰۸
تاریخ کامل انتشار شماره	۱۸	۶۹/۲۳
صفحات اختصاص داده شده به متن مقاله	۱۴	۵۳/۸۵
شماره شاپا	۰	۰
درصد رعایت استاندارد	۴۹/۰۴	

به همراه کلیدواژگان نیز قید گردد (ISO215, ۱۹۸۶). همان‌طور که در جدول ۱۵ مشاهده می‌شود نشریات مورد بحث وضعیت بسیار خوبی دارند.

جدول ۱۵. استانداردهای مربوط به «اطلاعات ارائه شده در مقاله»

استاندارد	تعداد	درصد
عنوان مقاله	۲۶	۱۰۰

در یک مقاله مجموعه‌ای از اطلاعات باید ارائه شود تا خوانندگان و استفاده‌کنندگان از آن مقاله از کم و کیف مقاله، روند دریافت مقاله و داوری و پذیرش آن در نشریه و... آگاهی یابند. مقالات موجود در نشریات علمی باید گذشته از عنوان مقاله، نام نویسندگان و وابستگی سازمانی آن‌ها، و چکیده (ISO214, ۱۹۷۶)، تاریخ دریافت و بازبینی/اصلاح/تأیید مقاله

سؤال این پژوهش به بررسی وضعیت «جداول، تصاویر و نمودارها»ی مقالات نشریات اختصاص دارد. همان‌طور که در جدول ۱۶ مشاهده می‌شود تمامی استانداردهای این بخش در همه نشریات مورد بررسی کاربرد نداشته است و در زیر استاندارد مربوطه واژه «ندارد» آمده است. بررسی‌های به‌عمل‌آمده نشان داد که ممکن بود بعضی از نشریات علمی دانشگاه شهید بهشتی به فراخور موضوع، نوع مقالات و حوزه موضوعی خود تمامی استانداردها، و برخی دیگر برخی از استانداردها را به‌کار برده باشند. لازم به ذکر است که این بدان معنا نیست که آن استاندارد رعایت نشده است، بلکه آن استاندارد کاربردی در نشریه نداشته است، لذا چنین استانداردهایی برای در محاسبات قرار نگرفتند.

نام کامل نویسنده (گان)	۲۶	۱۰۰
وابستگی سازمانی نویسندگان	۲۶	۱۰۰
تاریخ دریافت مقاله	۲۱	۸۰/۷۷
تاریخ بازبینی / اصلاح / تأیید مقاله	۲۱	۸۰/۷۷
چکیده	۲۶	۱۰۰
کلیدواژه	۲۶	۱۰۰
درصد رعایت استاندارد	۹۰/۳۲	

۷. وضعیت «جداول، تصاویر و نمودارها»ی مقالات نشریات از لحاظ انطباق با استانداردهای نشر مؤسسه بین‌المللی ایزو چگونه است؟
آخرین سؤال این پژوهش به بررسی وضعیت «جداول، تصاویر و نمودار» مقالات نشریات اختصاص دارد. آخرین

جدول ۱۶. استانداردهای مربوط به «جداول، تصاویر و نمودارها»

استاندارد	تعداد	درصد
شماره‌گذاری مسلسل جداول هر مقاله	۱۹ از ۲۰	۹۵
شماره‌گذاری مسلسل تصاویر / اشکال هر مقاله	۱۹ از ۱۹	۱۰۰
شماره‌گذاری مسلسل نمودارهای هر مقاله	۱۴ از ۱۹	۷۳/۶۸
عنوان مشخص هر جدول، تصویر یا نمودار	۱۹ از ۲۰	۹۵
شماره‌گذاری مستقل جداول	۱۹ از ۲۰	۹۵
شماره‌گذاری مستقل تصاویر	۱۸ از ۱۹	۹۴/۷۴
شماره‌گذاری مستقل نمودارها	۱۴ از ۱۹	۷۳/۶۸
استناد به جداول، تصاویر و نمودارها در متن	۱۸ از ۱۹	۹۴/۷۴
درصد رعایت استاندارد	۹۰/۳۲	

ورزش و فعالیت بدنی، چشم‌انداز مدیریت بازرگانی، رفتار حرکتی و روانشناسی ورزشی، مطالعات مدیریت راهبردی، چشم‌انداز مدیریت دولتی ده نشریه‌ای هستند که بیشترین میزان هم‌خوانی را با استانداردهای نشر ایزو دارا بوده‌اند. در این رتبه‌بندی، نشریات تحقیقات حقوقی، پژوهشنامه نقد عربی و صفحه، در پایین‌ترین مرتبه قرار گرفته‌اند (جدول ۱۷).

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر نشان داد که نشریات علمی دانشگاه شهید بهشتی، از نظر هم‌خوانی با استانداردهای نشر ایزو در مجموع در سطح مطلوبی قرار دارد. در این میان، به ترتیب نشریات خانواده‌پژوهشی، روانشناسی کاربردی، پژوهش‌های دانش زمین، سنجش از دور و GIS ایران، علوم محیطی، فیزیولوژی

جدول ۱۷. رتبه‌بندی نشریات بر حسب میزان هم‌خوانی با استانداردهای نشر ایزو

رتبه	نشریه	درصد استانداردهای رعایت شده
۱	خانواده‌پژوهی	۸۴/۰۹
۲	روانشناسی کاربردی	۸۰/۶۸

۷۷/۲۷	پژوهش‌های دانش زمین	۳
۷۷/۲۷	سنجش از دور و GIS ایران	
۷۷/۲۷	علوم محیطی	
۷۵	فیزیولوژی ورزش و فعالیت بدنی	۴
۷۳/۸۶	چشم‌انداز مدیریت بازرگانی	۵
۷۳/۸۶	رفتار حرکتی و روانشناسی ورزشی	
۷۳/۸۶	مطالعات مدیریت راهبردی	
۷۲/۷۳	چشم‌انداز مدیریت دولتی	۶
۷۲/۷۳	مشاوره شغلی و سازمانی	
۷۱/۵۹	نقد زبان و ادبیات خارجی	۷
۶۸/۸۱	چشم‌انداز مدیریت صنعتی	۸
۶۸/۸۱	مدیریت و برنامه‌ریزی در نظام‌های آموزشی	
۶۷/۰۵	لیگنوسلولز	۹
۶۶/۲۵	تاریخ ایران	۱۰
۶۴/۷۷	اقتصاد	۱۱
۶۴/۷۷	چشم‌انداز مدیریت مالی و حسابداری	
۶۳/۷۵	آینه معرفت	۱۲
۶۳/۷۵	تاریخ ادبیات	
۶۳/۷۵	شناخت	
۶۱/۴۴	رهیافت‌های سیاسی و بین‌المللی	۱۳
۵۷/۹۵	تحلیل اجتماعی نظم و نابرابری اجتماعی	۱۴
۵۵	تحقیقات حقوقی	۱۵
۵۱/۲۵	پژوهشنامه نقد ادب عربی	۱۶
۵۰	صفه	۱۷

جدول ۱۸ نشان می‌دهد که نشریه‌های علمی دانشگاه شهید بهشتی، از ۷ بعدی که مورد بررسی قرار گرفتند، در بعد وضعیت نمایه با میانگین ۰۳/۲۹ درصد در وضعیت بسیار نامطلوب، و در بعد «وضعیت فهرست مندرجات» با میانگین ۵۰ درصد در وضعیت متوسطی قرار دارند. نتایج پژوهش کاوندی (۱۹۷۵) نیز حاکی از پایین بودن وضعیت نمایه نشریات مورد بررسی بوده است. همچنین از ۱۷ مؤلفه‌ای که نمایانگر استانداردهای نشر ایزو بود، مؤلفه‌های محل درج شاپا، اطلاعات موجود در فهرست مندرجات و اطلاعات سربرگ هر صفحه چکیده میانگینی پایین‌تر از ۵۰ درصد را کسب کردند که نشان از وضعیت نامطلوب آن دارد.

به‌طور میانگین، میزان هم‌خوانی نشریه‌های علمی دانشگاه شهید بهشتی با استانداردهای نشر ایزو، ۷۹/۱۲ درصد بوده است که نشانگر وضعیت مطلوب این نشریات است. یافته‌های پژوهش‌های سینگ‌سوا و ساخبیر (۱۹۹۰) و لوپز و ایمیلیو (۱۹۹۶) مخالف با نتایج این پژوهش است. آنان دریافتند که نشریات مورد بررسی‌شان به ترتیب در هند و اسپانیا در وضعیت نامطلوبی قرار دارند. برآیند نتایج پژوهش‌های انجام شده در داخل کشور نیز حاکی از وجود نتایج گوناگون و ناهم‌سویی است. هر چند نتایج پژوهش مختاری (۱۳۸۲) و دیانی (۱۳۸۶) وضعیت مناسب و مطلوبی را نشان می‌دهد، اما این پژوهش‌ها انطباق مقالات و

مورد اقبال مدیران و دست اندرکاران قرار نگرفته است. شاید بتوان یکی از علل اصلی پایین بودن میزان همخوانی پژوهش‌های قبل با استانداردها را قدیمی بودن آن تحقیقات و نیز بی‌اطلاعی ناشران از وجود چنین استانداردهایی دانست (گیلوری و همکاران، ۱۳۹۰).

با مرور یافته‌های مطالعات پیشین با نتایج این پژوهش می‌توان نتیجه گرفت که با گذشت زمان وضعیت تبعیت نشریات با استانداردهای ایزو نیز به افزایش است. این امر را شاید بتوان ناشی از تحولاتی است که صورت گرفته است. دست‌اندرکاران این نشریات شایسته است تا برای رسیدن به سطوح بالاتر هم‌خوانی با استانداردهای نشر ایزو تلاش بیشتری نمایند.

چکیده‌های مقالات را با استانداردهای ایزو بررسی کرده‌اند و وضعیت خود نشریات مورد سنجش قرار نگرفته است.

مقایسه و مرور پژوهش‌های پیشین نشان می‌دهد که وضعیت نشریه‌های فارسی در پژوهش گیلوری (۱۳۷۴)، و وضعیت نشریات دسترسی آزاد کتابداری و اطلاع‌رسانی در پژوهش‌های هاشمی (۱۳۹۰) در وضعیتی نابه‌سامانی قرار دارند، و تنها نشریات فارسی حوزه کشاورزی در پژوهش گیلوری همکاران (۱۳۹۰) و نشریات فارسی کتابداری و اطلاع‌رسانی در پژوهش ایزدی و امیرپور (۱۳۹۳) وضعیت متوسطی را نشان می‌دهد. لذا می‌توان نتیجه گرفت که با وجود بالا رفتن تعداد نشریات در حوزه‌های متنوع موضوعی، همچنان ارزش‌ها و فواید استانداردسازی نشریات در جامعه علمی جان‌یافته و

جدول ۱۸. میزان هم‌خوانی نشریات علمی دانشگاه شهید بهشتی با استانداردهای نشر ایزو

بعد	نام استاندارد	درصد همخوانی	درصد کل
وضعیت عنوان و جلد	وضعیت جلد	۹۳/۲۶	۸۲/۲۶
	«بخش‌های مختلف درج عنوان» در نشریه	۷۵/۹۶	
	«اطلاعات کتابشناختی موجود بر جلد» نشریه	۸۶/۹۲	
	«اطلاعات ارائه شده در صفحه عنوان» هر شماره	۹۴/۲۳	
وضعیت فهرست مندرجات	«وضعیت ظاهری فهرست مندرجات» نشریه	۶۱/۵۴	۵۰
	«اطلاعات موجود در فهرست مندرجات»	۲۴/۶۱	
	«اطلاعات لازم برای هر مقاله در فهرست مندرجات»	۶۶/۱۵	
وضعیت اطلاعات شناسایی و صفحه‌آرایی	«اطلاعات موجود در نشریه»	۸۷/۰۲	۷۴/۸۵
	«محل درج شاپا»	۴۱/۳۵	
	«تفاوت حروف بخش‌های مختلف با متن مقاله	۹۴/۸۷	
	اطلاعات موجود در عنوان مکرر نشریه	۷۲/۵۳	
	اطلاعات عطف نشریه	۷۳/۰۸	
وضعیت شماره‌گذاری	شماره‌گذاری	۹۴/۸۷	۹۴/۸۷
وضعیت نمایه	نمایه	۳/۲۹	۳/۲۹
وضعیت ساختار مهالات	اطلاعات سربرگ هر صفحه چکیده	۴۹/۰۴	۷۷/۹۷
	«اطلاعات ارائه شده در مقاله»	۹۴/۵	
وضعیت جداول، تصاویر و نمودارها	«جداول، تصاویر و نمودارها»	۹۰/۳۲	۹۰/۳۲
مجموع		۷۹/۱۲	

شماره‌گذاری»، «وضعیت جداول، تصاویر و نمودارها»، که در این میان دو مورد انتهایی با میانگین بالای ۵۰ درصد وضعیت بسیار خوبی داشته‌اند.

نتایج نشان داد که سایر ابعاد مورد بررسی در این پژوهش دارای وضعیت مناسب و مطلوبی هستند. این ابعاد عبارتند از: «وضعیت عنوان و جلد»، «وضعیت اطلاعات شناسایی و صفحه‌آرایی»، «وضعیت ساختار مقالات»، «وضعیت

در هر صورت باید در نظر داشت که پیدایش و گسترش رسانه‌های ارتباطی، گرایش به سوی تخصصی شدن علوم، افزایش شمار پژوهشگران و دانشمندان در زمینه‌های مختلف تخصصی و در نتیجه افزایش فعالیت‌های پژوهشی، باعث بالا رفتن حجم انتشارات و اطلاعات علمی شده است. با رشد جوامع و ارتباط آن‌ها با یکدیگر، اطلاعات نیز رشد و توسعه یافت و به گونه‌ای پیش رفت که بنای تصمیم‌گیری در زمینه‌های مختلف گردید. پیشرفت سریع علوم، موجب شده است که روزآمدی انتشار مطالب از اهمیت فراوانی برخوردار باشد. این امر، در مورد نتایج پژوهش‌های حوزه‌های علوم محض و علوم کاربردی بسیار حائز اهمیت است. افزایش چشمگیر حجم اطلاعات تولید شده منبعی را طلب می‌کند که بتواند به سرعت و سهولت، اطلاعات روزآمد را به پژوهشگران و نیازمندان اطلاعات عرضه نماید. اطلاعاتی که در نشریات منتشر می‌شود روزآمدتر از اطلاعاتی است که در کتاب‌ها موجود است. زیرا فرایند تولید اطلاعات و انتشار آن از طریق محملی به نام کتاب، مستلزم صرف زمان و دقت زیادی است و حتی ممکن است تا زمانی که کتابی در یک زمینه خاص علمی منتشر گردد، مطلبی به مراتب تازه‌تر و مفیدتر مطرح شود که در آن صورت، اطلاعات موجود در کتاب، کهنه و سوخته محسوب می‌شود. از طریق نشریات است که سازمان‌ها و نهادهای مختلف می‌توانند به شیوه بهتری به برقراری ارتباط علمی با سایر جوامع و مراکز بپردازند. هنگامی که پژوهشگران دست به انجام یک پژوهش می‌زنند نتایج پژوهش خود را در نشریات تخصصی و تخصصی علمی معتبر به چاپ می‌رسانند. این مقالات به دست سایر متخصصان و پژوهشگران می‌رسد و آن‌ها از این مقالات استفاده کرده و به آن‌ها استناد می‌نمایند. بنابراین، آگاهی یافتن از فعالیت‌ها و نتایج کار سایر پژوهش‌ها موجب بهبود وضعیت کاری و جلوگیری از دوباره‌کاری‌ها می‌شود. به همین دلیل پژوهشگران تمایل دارند که به طیف گسترده‌ای از نشریات دانشگاهی دسترسی داشته باشند.

دست‌اندرکاران نشریات، به خصوص نشریات علمی و دانشگاهی، هزینه‌های فراوانی را برای انتشار نشریه و جریان آزاد اطلاعات در دسترسی به برون‌دادهای پژوهشی و جلب

رضایت پژوهشگران متحمل می‌شوند. این امر سیر جریان پژوهشی را تسهیل می‌نماید و موجبات پیشرفت در زمینه‌های فنی، پزشکی و علمی را فراهم می‌سازد. بنابراین، ضرورت دارد که با در نظر گرفتن این مسائل، اصول استاندارد را در ساختار نشریات خود رعایت نمایند و مانع از افت کیفی نشریات معتبر دانشگاهی شوند.

پیشنهادها

در انتها پیشنهاد می‌گردد تا از جانب معاونت پژوهشی دانشگاه، کارگروهی متشکل از متخصصان حوزه‌ی کتابداری جهت برطرف نمودن ایرادات و کاستی‌هایی وارده بر نشریات دانشگاه به کار گمارده شوند. همچنین پیشنهاد می‌شود تا دستنامه‌ای متشکل از استانداردهای مورد بررسی در این پژوهش تنظیم شود تا تمامی نشریات دانشگاه شهید بهشتی با تبعیت از آن، با یک شیوه‌نامه‌ی واحد و خاص منتشر شوند. همچنین می‌توان نشریات علمی سایر دانشگاه‌ها را با استانداردهای دیگری مورد بررسی قرار داد و ضمن بررسی و مقایسه‌ی نتایج آن با این پژوهش، سیاهه‌ای متشکل از استانداردهای جهانی، برای تمامی نشریات علمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی کشور ارائه شود.

منابع

اخوتی، مریم؛ بذرافشان، اعظم؛ بذرافشان، ملیحه‌سادات؛ و ملک‌پور افشار، رضا (۱۳۹۳). تحلیل استنادی ده سال تولیدات علمی دانشکده دندانپزشکی کرمان. *بیاورد سلامت*. ۸ (۱)، ۱-۱۲.

ایزدی، عبدالرضا؛ امیرپور، زمینه (۱۳۹۳). رعایت استانداردهای نشر مؤسسه بین‌المللی ایزو در نشریه‌های فارسی کتابداری و اطلاع‌رسانی. *مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات*، ۲۵ (۳)، ۹۳-۱۱۰.

تعاونی، شیرین (۱۳۸۱). *استانداردهای کتابخانه‌های دانشگاهی*. تهران: کتابخانه ملی و مرکز اسناد جمهوری اسلامی ایران: کتابدار.

داورپناه، محمدرضا (۱۳۹۰). *جستجوی اطلاعات علمی پژوهشی در منابع چاپی و الکترونیکی: شامل حوزه‌های علوم، فنی، مهندسی*. تهران: چاپار: دبیزش.

and information. 3rd ed. Switzerland: International Organization for Standardization.

ISO5122 (1979). Abstract sheets in serial publications. Iso standards handbook 1: Documentation and information. 3rd ed. Switzerland: International Organization for Standardization.

ISO6357 (1985). Spine titles on book and other publications. Iso standards handbook 1: Documentation and information. 3rd ed. Switzerland: International Organization for Standardization.

ISO7275 (1985). Presentation of title information of series. Iso standards handbook 1: Documentation and information. 3rd ed. Switzerland: International Organization for Standardization.

Kovendi, D (1975). The presentation, library, and archives Journals and the ISO standards. *Journals and the ISO, UNESCO Bulletin for Libraries*, 29 (4) , 206-219.

قانع، محمدرضا (۱۳۹۲). بررسی، شناسایی و ارزیابی ویژگی‌ها و روند انتشار نشریات علمی معتبر. شیراز: وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، معاونت پژوهشی، مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و فناوری: تخت جمشید.

گیلوری، عباس (۱۳۷۴). بررسی میزان همخوانی نشریات فارسی با استاندارد ایزو. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه علوم پزشکی ایران، دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی، گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی.

گیلوری، عباس؛ شه میرزادی، طیبه؛ بشیری، جواد؛ و کولائیان، فریدین (۱۳۹۰). مجله‌های فارسی حوزه کشاورزی و استاندارد: میزان همخوانی مجله‌های علمی-پژوهشی فارسی حوزه کشاورزی با استانداردهای نشر مؤسسه بین‌المللی ایزو. *پژوهشنامه‌پردازش و مدیریت اطلاعات*، ۶۶ (۴)، ۲۷-۵.

محسنی، حمید (۱۳۸۵). مدیریت مجلات. تهران: کتابدار. مختاری، حیدر (۱۳۸۲). *انطباق چکیده مقاله‌های مجله‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی و دستورالعمل‌های گروه ونکوور و استاندارد ایزو ۲۱۴*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه علوم پزشکی ایران، دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی، گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی.

هاشمی، سمیرا (۱۳۹۰). بررسی میزان همخوانی نشریه‌های دسترسی آزاد بین‌المللی کتابداری با استانداردهای ایزو. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی.

ISO8 (1977). Presentation of periodicals. Iso standards handbook 1: Documentation and information. 3rd ed. Switzerland: International for Standardization.

ISO8 (1977). Presentation of periodicals. Iso standards handbook 1: Documentation and information. 3rd ed. Switzerland: International Organization for Standardization.

ISO30 (1966). Bibliographical stript. Iso standards handbook 1: Documentation and information. 3rd ed. Switzerland: International Organization for Standardization.

ISO214 (1976). Abstracts for publications and documentation. Iso standards handbook 1: Documentation and information. 3rd ed. Switzerland: International Organization for Standardization.

ISO215 (1986). Presentation of contributions to periodicals and other serials. Iso standards handbook 1: Documentation

